

15.9.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: STM määräys 8.10.2020 (VN/22109/2020).

Lausunto alueellisista Covid-19-epidemian vaiheista koskien VN:n antamaa asetusta ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi

Valtioneuvosto on antanut asetuksen ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi (116/2021 ja asetuksen muutokset).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) antaa sosiaali- ja terveysministeriön määräyksen mukaisesti lausunnon alueellisesta Covid-19-epidemian vaiheesta ja tehdyistä toimenpiteistä. Tässä lausunnossa otetaan huomioon sairaanhoitopiirin alueellisten yhteistyöryhmien näkemykset alueiden epidemiologisista tilanteista.

Sairaanhoitopiirit ovat organisoineet viranomaistyötä alueellaan yhdessä kuntien, ELY-keskusten, AVI:en ja THL:n kanssa. Alueellinen epidemiatilannearvio tehdään ensi sijassa sairaanhoitopiirien koordinoimissa alueellisissa työryhmissä, joissa on soveltavasti edustus myös kuntien toimivaltaisilla viranomaisilla. Arvio perustuu seurantatietojen ja tartunnanjaljitystä koskevien tietojen tarkasteluun. Sairaanhoitopiirit raportoivat THL:lle alueidensa epidemiologisesta tilanteesta sekä päätetyistä toimenpiteistä viikoittain. Tiedot käsitellään sosiaali- ja terveysministeriön asettaman tilannekuva- ja mallinnusryhmän kokouksessa osana Covid-19-epidemian torjumiseksi laaditun valtioneuvoston hybridistrategian toteutumisen arviointia.

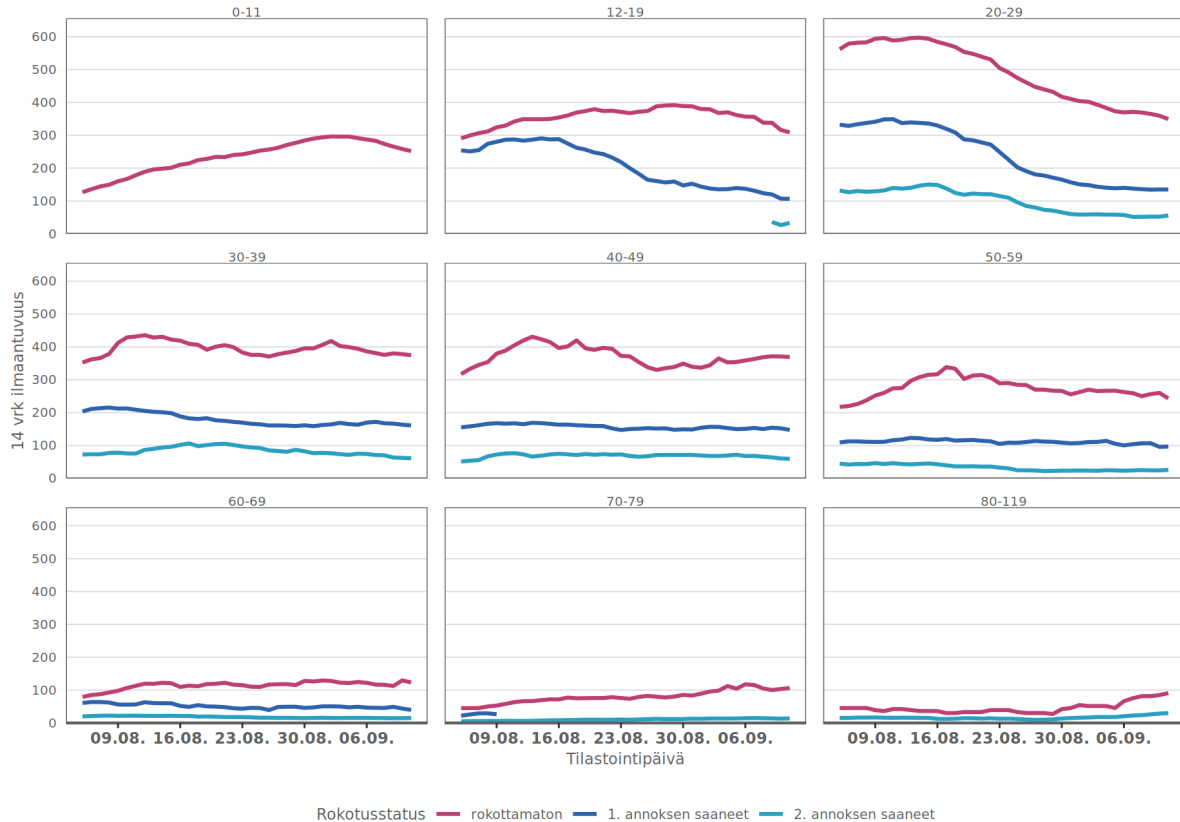
Valtakunnallinen epidemiatilannearvio

Epidemia leviää tällä hetkellä erityisesti rokottamattomien nuorten ja aikuisten piirissä. Viikoittainen uusien koronatapausten määrä on Suomessa edelleen vähentynyt: viikolla 36 (6.–12.9.) uusia tapauksia todettiin yhteensä 3 119, eli lähes 800 tapausta vähemmän kuin edeltävällä viikolla 35, jolloin tapauksia todettiin 3 877. Uusien tapausten ilmaantuvuus oli viikkojen 35–36 (30.8.–12.9.) aikana 126/100 000 asukasta, 19 % alhaisempi kuin edeltävän kahden viikon aikana, jolloin luku oli 155/100 000. Epidemiatilanne on siis parantunut, vaikka tartuntoja todetaan Suomessa edelleen paljon. Tartuntojen ilmaantuvuus on tällä hetkellä korkein 20–49-vuotiaiden, rokottamattomien henkilöiden keskuudessa, ajalla 29.8.–11.9. (14 vrk) 349–375 tapausta/100 000 henkilöä kussakin ikäryhmässä (*Kuvaaja*).

Sairaalahoidon tarve on pysynyt viime viikkojen ajan vakaana. Sairaalahoidossa oli 13.9. 111 covid-19-potilasta, joista 28 oli tehohoidossa. Suuri tapausmäärä kuormittaa kuitenkin huomattavasti perusterveydenhuoltoa ja heijastuu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyteen.

Ravitsemisliikkeissä tapahtuneiden tartuntojen määrä on pysynyt viimeisten viikkojen aikana alhaisena, mikä on todennäköisimmin seurausta niihin kohdistuvista rajoituksista. On kuitenkin huomattava, että tartunnanlähde jäi edelleen epäselväksi yli kolmanneksessa kaikista uusista koronatapauksista, ja on todennäköistä, että osa näistä tartunnoista on peräisin ravitsemisliikkeistä.

15.9.2021

COVID-19 -tapausten ilmaantuvuus 14 päivän liukuvalla ajanjaksolla ikäryhmittäin ja rokotusstatuksen mukaan

Kuvaaja. Todettujen covid-19-tapausten ilmaantuvuus ikäryhmittäin rokottamattomilla, kerran rokotetuilla ja kaksi kertaa rokotetuilla. Ilmaantuvuus on esitetty 14 vuorokauden liukuvalla ajanjaksolla suhteutettuna ko. ikäryhmän väestöön (tapausta 100 000 henkilöä kohden).

Rokotusohjelman edistyminen

Suomessa koronarokotusten kohderyhmästä eli 12 vuotta täyttäneistä oli 15.9. mennessä 65 % saanut täyden rokotussarjan ja ensimmäisen rokoteannoksen 83 %. Yli 40-vuotiaassa väestössä on yhteensä saavutettu 80 %:n täyden rokotussarjan kattavuus, ja kussakin yli 40-vuotiaiden 5-vuotisikäryhmässä yli 80 % on ottanut ensimmäisen rokotusannoksen. Nuorilla ja nuorilla aikuisilla (16–39-vuotiaat) rokotuskattavuus on toistaiseksi alhaisempi: ikäryhmästä 41 % on saanut täyden rokotussarjan ja 74 % on ottanut ensimmäisen annoksen. 12–15-vuotiaista 65 % on saanut ensimmäisen rokoteannoksen. THL:n arvion mukaan 12 vuotta täyttäneen väestön 80 % rokotekattavuus voidaan saavuttaa lokakuun loppuun mennessä.

Ravitsemisliikkeiden rooli Covid-19-epidemian leviämisessä

Ravitsemisliikkeisiin liittyvien altistumistilanteiden määrän arviointi on haasteellista. Altistuneiden todellisen määrän arvioidaan olevan raportoitua määrää huomattavasti suurempi, sillä pienempiä altistustilanteita on paljon ja hyvin usein altistuneiksi voidaan nimetä tai tunnistaa vain oman seurueen jäsenet eikä muita, toisilleen tuntemattomia asiakkaita. Sama koskee myös ravitsemisliikkeissä tapahtuneiden tartuntojen määrää, joka on

15.9.2021

todennäköisesti aliarvio johtuen sekä raportoinnin puutteesta että siitä, että tartunnan lähde jää nykyisellään yli kolmanneksessa tapauksista selvittämättä.

Alueellinen epidemiatilannearvio

Sairaanhoitopiirien alueellisten yhteistyöryhmien itse tekemien arviointien perusteella kuusi aluetta oli 15.9.2021 STM:n toimintasuunnitelman määritelmän mukaisessa leviämisvaiheessa. kahdeksan sairaanhoitopiiriä oli määritelty kiihtymisvaiheeseen.

Leviämisvaihe: Etelä-Karjalan, Helsingin ja Uudenmaan (HUS)*, Kymenlaakson, Pirkanmaan, Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit (kuusi aluetta).

Kiihtymisvaihe: Etelä-Pohjanmaan, Itä-Savon, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen ja Satakunnan sairaanhoitopiirit (kahdeksan aluetta).

Perustaso: Etelä-Savon, Kainuun**, Keski-Suomen, Lapin, Länsi-Pohjan ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirit sekä Ahvenanmaan maakunta (seitsemän aluetta).

* HUS-alueella seuraavat kunnat ovat kiihtymisvaiheessa: Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Raasepori, Siuntio ja Vihti

** Kainuun sairaanhoitopiirissä Kajaanin kaupunki on kiihtymisvaiheessa.

Muutokset alueellisissa tilanteissa edelliseen lausuntoon (13.9.2021) verrattuna:

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri palasi leviämisvaiheesta kiihtymisvaiheeseen 13.9.

Etelä-Savon sairaanhoitopiiri palasi kiihtymisvaiheesta perustasolle 14.9.

Kainuun sairaanhoitopiirissä Kajaani palasi leviämisvaiheesta kiihtymisvaiheeseen ja muu sairaanhoitopiirin alue palasi kiihtymisvaiheesta perustasolle 14.9.

Johtopäätökset

Rokotukset edistyvät nyt nopeasti ja vakavan taudin riski väestössä alkaa enenevässä määrin pienentyä. Kuitenkaan rokotuskattavuuden antama suoja ei ole vielä sillä tasolla, että tartuntojen torjuntatoimista voitaisiin kaikilta osin luopua. Suurin osa tartunnoista todetaan nuorilla rokottamattomilla aikuisilla sekä lapsilla ja nuorilla, jotka eivät ole rokotusten piirissä tai jotka eivät ole vielä ehtineet saavuttaa rokotusten tuomaa suojaa. Tavoitteena on estää tartuntojen laaja leviäminen vakavamman sairastumisen riskissä oleviin rokottamattomiin ikä- ja riskiryhmiin. Ravitsemisliikkeisiin liittyvien tartuntojen määrä on vähentynyt, mutta edelleen iso osa tartuntojen lähteistä jää epäselviksi. On syytä olettaa, että osa niistä on peräisin ravitsemisliikkeistä. Laitoksen arvio on, että ravitsemisliikkeitä koskevia rajoitustoimia on syytä jatkaa epidemiatilanteen hillitsemiseksi. Rajoitusten ennenaikainen lieventäminen aiheuttaa riskin, että epidemiatilanne ei parane tai saattaa jopa heiketä nykyisestä. Tätä myötä muista rajoitustoimista, kuten lapsiin ja nuoriin kohdistuvista rajoituksista luopuminen viivästyisi.

Helsinki, 15.9.2021

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Yksikön päällikkö

Otto Helve

Liite 1. Yhteenveto epidemiatilanteen kehittymisestä sairaanhoitopiireittäin. Taulukossa esitetään ilmaantuvuudet, tapausten määrä sekä covid-19-positiivisten näytteiden osuus kaikista testatuista näytteistä. Epidemiatasojen määrittelyyn käytettävät kriteerit on kuvattu alemmassa taulukossa.

Aluehallintovirasto	Sairaanhoitopiiri	Ilmaantuvuus (tapausta/ 100 000 asukasta)		Tapausten määrä		Positiivisten näytteiden osuus (%) testatuista näytteistä	
		14 vrk		7 vrk		7 vrk	
		Viikot 33–34	Viikot 35–36	Viikko 35	Viikko 36	Viikko 35	Viikko 36
Etelä-Suomi	HUS	265	196	1 946	1 386	2.9	2.7
	Etelä-Karjala	139	114	80	65	2.0	2.0
	Kymenlaakso	97	85	72	67	1.7	1.9
	Päijät-Häme	71	84	88	87	1.9	3.7
	Kanta-Häme	136	95	95	67	2.3	2.8
Lounais-Suomi	Varsinais-Suomi	180	170	442	383	3.5	3.9
	Satakunta	55	48	31	72	0.6	1.5
Länsi- ja Sisä-Suomi	Pirkanmaa	92	114	344	274	2.5	3.7
	Keski-Suomi	51	38	38	58	0.7	2.1
	Etelä-Pohjanmaa	99	54	52	52	1.1	1.3
	Keski-Pohjanmaa	61	74	21	36	0.9	2.0
	Vaasa	132	203	172	172	3.2	6.3
Itä-Suomi	Etelä-Savo	55	54	32	21	1.1	1.0
	Itä-Savo	160	120	17	31	1.1	2.6
	Pohjois-Savo	48	91	73	148	1.1	2.8
	Pohjois-Karjala	49	17	17	11	0.4	0.3
Pohjois-Suomi	Pohjois-Pohjanmaa	151	88	239	121	2.0	1.7
	Kainuu	261	102	53	20	2.1	2.7
Lappi	Lappi	98	61	36	35	1.0	1.4
	Länsi-Pohja	29	62	26	11	0.7	0.4
Ahvenanmaa		10	17	3	2	0.4	0.3

Tartuntojen ilmaantuvuus (tapausta / 14 vrk / 100 000 asukasta)

Positiivisten näytteiden osuus

Leviämisvaihe	yli 25–50	yli 2 %
Kiihtymisvaihe	alle 25	yli 1 %
Perustaso		alle 1 %